

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **לענוד : תכשיט -**

היחס : לענוד זה 'ללבוש' תכשיט.

א' זה 'ללבוש' ב'.

תשובה (1): לתלות : קולב. האם לתלות זה 'ללבוש' קולב? לא. קולב נועד כדי לתלות עליו בגדים.

תשובה (2): להטליא : טלאי. האם להטליא זה 'ללבוש' טלאי? לא. להטליא זה לכסות חור באמצעות טלאי.

תשובה (3): לשרוד : שרוך. האם לשרוד זה 'ללבוש' שרוך? לא. לשרוד זה לקשור שרוך.

תשובה (4): לחבוש : כובע. האם לחבוש זה 'ללבוש' כובע? כן.

תשובה (4).

2. השאלה: **לכפתר : רכוס -**

היחס : לכפתר זה לסגור באמצעות כפתורים, ורכוס זה סגור ברוכסן או בכפתורים.

א' זה להפוך משהו ל-ב'.

תשובה (1): להאזין : ערב. האם להאזין זה להפוך משהו לערב? לא. ערב זה נעים וטוב. נחמד להאזין למוזיקה ערבה.

תשובה (2): להעפיל : תלול. האם להעפיל זה להפוך משהו לתלול? לא. המילה תלול מתארת משהו בעל שיפוע חד, ולהעפיל זה לטפס למקום גבוה. קשה להעפיל למקום תלול.

תשובה (3): לקרוא : קריא. האם לקרוא זה להפוך משהו לקריא? לא. המילה קריא מתארת משהו שאפשר לקרוא.

תשובה (4): לרוקן : ריק. האם לרוקן זה להפוך משהו לריק? כן.

תשובה (4).

3. השאלה: **בגפו : בן לווייה - (בגפו = לבדו)**

היחס : בגפו זה ללא בן לווייה.

א' זה ללא ב'.

תשובה (1): באבו : ראשית. האם באבו זה ללא ראשית? לא. באבו זה בשלבי הראשונים, **בראשיתו**

תשובה (2): באקראי : תכנון. האם באקראי זה ללא תכנון? כן.

תשובה (3): במשורה : מידה. האם במשורה זה ללא מידה? לא. במשורה זה במידה קטנה.

תשובה (4): בדיעבד : מעשה. האם בדיעבד זה ללא מעשה? לא. בדיעבד זה לאחר מעשה.

תשובה (2).

4.

השאלה: **כילה** : נעקץ - (כילה=רשת שמשמשת להגנה מפני יתושים וזבובים)

היחס : כילה זה עצם שמטרתו להגן על מישהו ולמנוע ממנו להיות נעקץ.

א' זה חפץ שמטרתו להגן על מישהו ולמנוע ממנו להיות ב'.

תשובה (1): אזעקה : פרץ. האם **אזעקה** זה חפץ שמטרתו להגן על מישהו ולמנוע ממנו להיות **פרץ**? לא.

אזעקה נועדה כדי למנוע ממישהו להיות נפרץ ולא **פרץ**.

תשובה (2): מעקה : נפל. האם **מעקה** זה חפץ שמטרתו להגן על מישהו ולמנוע ממנו להיות **נפל**? כן.

תשובה (3): אצבעון : תפר. האם **אצבעון** זה חפץ שמטרתו להגן על מישהו ולמנוע ממנו להיות **תפר**? לא.

אצבעון נועד כדי להגן על מישהו מלהידקר מהמחט בזמן שהוא **תפר**.

תשובה (4): רשת : נלכד. האם **רשת** זה חפץ שמטרתו להגן על מישהו ולמנוע ממנו להיות **נלכד**? לא. מטרתה

של ה**רשת** לגרום למישהו להיות **נלכד**.

תשובה (2).

5.

השאלה: **מחוגים** : שעון -

היחס : מחוגים הם חלק משעון.

א' הם חלק מ-ב'.

תשובה (1): נורה : פנס. האם **נורה** היא חלק מ**פנס**? כן.

תשובה (2): כריכה : ספר. האם **כריכה** היא חלק מ**ספר**? כן.

תשובה (3): חוטים : בד. האם **חוטים** הם חלק מ**בד**? לא. **בד** נוצר מ**חוטים** מסוימים השזורים זה בזה.

החוטים הם החומר ממנו מייצרים **בד**.

תשובה (4): שטרות : ארנק. האם **שטרות** הם חלק מ**ארנק**? לא. **ארנק** משמש לאכסון ונשיאה של כסף, בין

היתר גם **שטרות**, ממקום למקום.

נותרנו עם שתי תשובות מהן נבחר את התשובה המתאימה ביותר. **כריכה** משמשת לחיבור חבילת דפים כך

שיהיו **ספר**, החלק **החיצוני** של ה**ספר**, ואילו **נורה** היא החלק **המרכזי** של ה**פנס** בעזרתו הוא מאיר. **מחוגים**

הם החלק **המרכזי** בשעון, בעזרתם ניתן לקרוא אותו. כלומר, הקשר בין נורה לפנס מתאים יותר.

תשובה (1).

6.

השאלה: **דלה מידע** : סקרנות - (דלה מידע = אסף מידע)

היחס : מי שחש סקרנות דלה מידע כדי להפיג אותה.

מי שחש א' ב' כדי להפיג אותה.

תשובה (1): נפלו פניו : עצבות. האם מי שחש **עצבות נפלו פניו** כדי להפיג אותה? לא. מי שנפלו פניו החל להיות

עצוב, התחיל להיות במצב **עצבות**. (נפלו פניו = הפך לעצוב)

תשובה (2): נפל בפח : עורמה. האם מי שחש **עורמה נפל בפח** כדי להפיג אותה? לא. אדם שמתנהג **בעורמה**

כלפי אדם אחר מנסה לגרום לו **ליפול בפח**.

תשובה (3): עלה על יצועו : עייפות. האם מי שחש **עייפות עלה על יצועו** כדי להפיג אותה? כן. (עלה על יצועו

= הלך לישון)

תשובה (4): העלה ארוכה : פציעה. האם מי שחש **פציעה העלה ארוכה** כדי להפיג אותה? לא. **העלה ארוכה**

זה נרפא, ה**פציעה** שלו הסתיימה (העלה ארוכה = נרפא, הגליד).

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. נשאלנו מדוע נקבת סבכי הפיות שרה לגוזליה שיר מיוחד עוד בהיותם בביצה. ננסה לענות על השאלה בטרם ניגש לתשובות המוצעות. לפי הפסקה, מדובר באסטרטגיה להתמודדות עם ציפור הקוקייה המטילה את ביציה בקינים של ציפורים אחרות. נקבת סבכי הפיות שרה לגוזלים שלה שיר כשהם עדיין בביצה. עוברי הסבכי מצליחים ללמוד את השיר, בעוד שעוברי הקוקייה אינם מצליחים ללמוד אותו. **לאחר שהגוזלים בוקעים** יכולה נקבת הסבכי בודקת מי מהגוזלים שבקן יודע לשיר, **וכך היא מבדילה בקלות בין גוזליה לבין גוזלי הקוקייה.**

תשובה (3).

8. נשאלנו איזו מהטענות עולה מן הפסקה. נקרא ונתמצת אותה בטרם ניגש לתשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה מכנים בשם מכונת תנועה נצחית מכונה **היפותטית** המייצרת יותר אנרגיה משהיא צורכת. בהמשך נכתב כי באופן **תאורטי** תוכל מכונה כזאת לפעול לנצח בלי שתסופק לה אנרגיה ממקור חיצוני, אך שלמרות ניסיונות רבים לייצר מכונה כזאת, המחקר המודרני מלמד שזה בלתי אפשרי ומנוגד לחוקי הפיזיקה. בסיום הפסקה נכתב כי גם כיום יש המנסים את כוחם בבניית מכונת תנועה נצחית, למרות שכאמור הדבר בלתי אפשרי.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אף **שמלכתחילה** היה ברור כי מכונת תנועה נצחית לעולם לא תוכל לקרום עור וגידים, לאורך ההיסטוריה שבו וניסו לבנות מכונה כזאת. הטענה אינה נכונה, שכן רק בעקבות המחקר המודרני התברר כי לא ניתן לייצר מכונה כזאת. התשובה נפסלת.

תשובה (2): אי אפשר לבנות מכונה שתפעל לנצח בלי שתסופק לה אנרגיה ממקור חיצוני, אך יש המנסים לבנות מכונה כזאת בכל זאת. המחקר המודרני מלמד שאי אפשר לייצר מכונת תנועה נצחית, אך אנשים עדיין מנסים. זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): אומנם עד כה המאמצים לבנות מכונת תנועה נצחית היו לריק, אך **אין פירוש הדבר שצריך לוותר** על השגת יעד זה. הטענה שגויה. כיום כבר ידוע כי מכונת תנועה נצחית אינה אפשרית, ולכן יש לוותר על הניסיונות לייצר אותה. התשובה נפסלת.

תשובה (4): הניסיונות המתמידים לבנות פרפטואום מובילה מלמדים כי **המחקר המודרני שגה בטענתו** כי משימה כזאת אינה אפשרית. הטענה שגויה. בפסקה לא נכתב שהמחקר המודרני שגה, אלא שלמרות שהוכח שהדבר בלתי אפשרי, אנשים עדיין מנסים לבנות מכונת תנועה נצחית. התשובה נפסלת.

תשובה (2).

9. נשאלנו איזו מהטענות עולה מן הפסקה. מדובר בפסקה קצרה, נקרא אותה ונבדוק לתשובות המוצעות:

תשובה (1): בתחילת הציטוט של חוקר הספרות נכתב: "בשנות העשרים של המאה העשרים **נפל דבר** בחקר הספרות: **לראשונה התפרסמו ניתוחים** סגנוניים שיוחדו לפרוזה האומנותית". אם ניתוחים שהתמקדו בסגנון הפרוזה האומנותית התפרסמו לראשונה בשנות העשרים של המאה העשרים, הרי שעד אז הם לא היו בנמצא. זו התשובה הנכונה, ואין צורך לבדוק תשובות נוספות.

תשובה (1).

10.

מנהל משער שהישגיהם של עובדים היודעים כי משכורתם צפויה לגדול יהיו טובים מהישגיהם של עובדים שאין להם יסוד לחשוב כך. הוא עורך מחקר בו הוא מחלק את העובדים לשתי קבוצות, לחברי אחת הקבוצות מבטיח העלאה בשכר ולחברי הקבוצה האחרת לא. ללא כוונה חברי קבוצה ב מגלים שחברי קבוצה א עומדים לקבל העלאה, ושואלים אותנו איזה תרחיש יביא לכך שהפער בין ההישגים של חברי שתי הקבוצות לא יהיה קטן מהפער שהמנהל ציפה לו.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אם גם חברי קבוצה ב מאמינים שהם צפויים לקבל העלאה במשכורת, הרי שגם הם צפויים לשפר את הישגיהם ולהגיע להישגים דומים לשל אלו שהובטחה להם העלאה במשכורת. במקרה זה לא יהיה פער בין ההישגים של חברי שתי הקבוצות. התשובה נפסלת.

תשובה (2): במקביל לעובדה שחברי קבוצה א ישפרו את הישגיהם שלהם בשל העלייה הצפויה בשכרם, חברי קבוצה ב ישקיעו פחות בעבודתם ויגיעו להישגים פחות טובים מההישגים הרגילים שלהם. הפער בין הישגי העובדים בשתי הקבוצות יהיה אף גדול יותר מזה שהמנהל ציפה לו. זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): אם גם חברי קבוצה א יחוו מרמור, הרי שהישגיהם לא צפויים להשתפר ביחס להישגים הרגילים שלהם. כלומר, לא יהיה פער בין ההישגים של חברי שתי הקבוצות, או לכל הפחות הפער יהיה קטן מהפער הצפוי במידה וחברי קבוצה א לא היו מתמרמרים. התשובה נפסלת.

תשובה (4): לפי תרחיש זה חברי קבוצה ב ישפרו את הישגיהם במקביל לשיפור ההישגים של חברי קבוצה א. הפער בין הקבוצות לא יהיה גדול כפי שציפה לו המנהל. התשובה נפסלת.

תשובה (2).

11.

נתבקשנו למצוא מקרה דומה לזה שמתואר בפסקה. כלומר, עלינו להבין מהו המקרה המתואר בפסקה, ואז לחפש בתשובות מקרה דומה.

לפי הפסקה בעבר מי תהום היו מקור המים הבלעדי של תל אביב, והם נשאבו מבארות רבות שהיו פזורות בעיר. גידול מהיר באוכלוסייה הביא לגידול מהיר בקצב השאיבה, שהביא לירידה משמעותית במפלס מי התהום. הדבר הביא לכך שמי ים חדרו לבארות ופגעו במעט המים שעדיין נשארו, כך שלא ניתן היה להשתמש בהם יותר.

קעת ניגש לתשובות המוצעות ונחפש מקרה דומה:

תשובה (3): משפחת נברנים ניזונה משורשי עץ כלשהו עד שהשורשים שנותרו אינם יכולים עוד לתמוך בעץ, והוא קורס ברוח. הנברנים משתמשים במשאב מסוים בקצב גבוה מדי, וכשהוא מדלדל מעט השורשים שעוד נותרו הופכים ללא שמישים (הם כבר לא יכולים להחזיק את העץ והוא קורס), בדיוק כמו שבני אדם משתמשים במים שבבארות בקצב גבוה מדי, עד שמעט המים שעוד נותרו הופכים ללא שמישים (בעקבות מי הים שחדרים אליהם). זהו מקרה דומה למקרה הנתון, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

12.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): ד"ר לוי מסביר את הקושי שחווה מי שמפסיק לעשן בעובדה שלעישון יש השפעה **מרגיעה**. ד"ר כהן מערער על הסבר זה, שכן הוא בדק ומצא שכמות הורמון הקרדין בדמם של מעשנים **ירדה** בעקבות העישון, וכידוע, דווקא רמה **נמוכה** של הורמון זה משמשת אינדיקציה מהימנה **לשלווה ורוגע**.

בחלקה הראשון של הפסקה טוען ד"ר לוי שהקושי להפסיק לעשן נובע מכך שלעישון יש **השפעה מרגיעה**. בחלק השני של הפסקה **מערער** ד"ר כהן על הטענה של ד"ר לוי באופן הבא: הוא מסביר שרמה נמוכה של הורמון הקרדין היא אינדיקציה לשלווה, ומראה שאצל מעשנים יש מעט מהורמון זה. באופן זה הוא דווקא מחזק את הטענה של ד"ר לוי לפיה **לעישון יש השפעה מרגיעה**. המילה **מערער** אינה מתאימה, שכן לוי וכהן טוענים את אותה הטענה, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): ד"ר לוי מסביר את הקושי שחוה מי שמפסיק לעשן בעובדה שלעישון יש השפעה **ממריצה**. ד"ר כהן מערער על הסבר זה, שכן הוא בדיק ומצא שכמות הורמון הקרדין בדמם של מעשנים **עלתה** בעקבות העישון, וכידוע, דווקא רמה **נמוכה** של הורמון זה משמשת אינדיקציה מהימנה **לחוסר אנרגיה**.

בחלקה הראשון של הפסקה טוען ד"ר לוי שהקושי להפסיק לעשן נובע מכך שלעישון יש **השפעה ממריצה**. בחלק השני של הפסקה **מערער** ד"ר כהן על הטענה של ד"ר לוי באופן הבא: הוא מסביר שרמה נמוכה של הורמון הקרדין היא אינדיקציה לחוסר אנרגיה, כלומר שרמה גבוהה שלו אמורה להמריץ, ומראה שאצל מעשנים יש הרבה מהורמון זה. באופן זה הוא דווקא מחזק את הטענה של ד"ר לוי לפיה **לעישון יש השפעה ממריצה**. המילה **מערער** אינה מתאימה, שכן לוי וכהן טוענים את אותה הטענה, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): ד"ר לוי מסביר את הקושי שחוה מי שמפסיק לעשן בעובדה שלעישון יש השפעה **מרגיעה**. ד"ר כהן מערער על הסבר זה, שכן הוא בדיק ומצא שכמות הורמון הקרדין בדמם של מעשנים **ירדה** בעקבות העישון, וכידוע, דווקא רמה **גבוהה** של הורמון זה משמשת אינדיקציה מהימנה **לשקט נפשי**.

בחלקה הראשון של הפסקה טוען ד"ר לוי שהקושי להפסיק לעשן נובע מכך שלעישון יש **השפעה מרגיעה**. בחלק השני של הפסקה **מערער** ד"ר כהן על הטענה של ד"ר לוי על ידי כך שהוא מראה שאצל מעשנים יש פחות מההורמון המשמש אינדיקציה לשקט נפשי, ומכאן **לעישון יש דווקא השפעה ממריצה**. ד"ר כהן מערער על טענתו של ד"ר לוי, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

13. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): החלטתן של הוצאות הספרים הגדולות **להרבות** בתרגום ספרים מקצועיים בתחום הארכיטקטורה היא החלטה מפתיעה משום שעד היום **הן נמנעו מכך לחלוטין**. הסבר אפשרי לשינוי במדיניות הוא שעל פי סקר שנערך בשנה שעברה, ההערכה שספרים **אלה לא ידברו אל ליבו של הציבור הרחב** ולכן ההשקעה בתרגומם אינה **אלא ברכה לבטלה** - הייתה מוטעית.

(אינה אלא = היא רק, ברכה לבטלה = מאמץ שנעשה לריק, ללא שיש בו תועלת או סיכוי להצלחה)
בחלקה הראשון של הפסקה נכתב כי עד היום הוצאות הספרים נמנעו מתרגום של ספרים על ארכיטקטורה, ולכן העובדה שהחלו להרבות בתרגום שלהם מפתיעה. בחלקה השני של הפסקה מסבירים את השינוי בכך שבסקר שנערך התברר שההערכה שספרים אלו אינם רלוונטיים לציבור הרחב, ולכן חבל להשקיע בתרגומם, הייתה מוטעית. כלומר, לפי הסקר כדאי להשקיע בתרגום של ספרים אלו. הפסקה הגיונית, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

שאלות 14-16 נוגעות לקטע הבא. נסכם את נתוני הקטע לפני שניגש לשאלות.
מחלקים קולר וכדור אדומים, קולר וכדור צהובים, וקולר וכדור ירוקים לשלושה חתולים, כך שכל אחד מהם מקבל קולר אחד וכדור אחד. אף חתול לא קיבל קולר וכדור באותו צבע.

14. נתון שמיאו קיבל קולר אדום ושואלים אותנו איזו מהטענות שבתשובות נכונה **בהכרח**. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): ידוע שמיאו קיבל קולר אדום, ולכן **אינו** יכול לקבל גם כדור אדום. הוא בהכרח יקבל את אחד משני הכדורים האחרים בצבע צהוב או ירוק. כלומר, הוא יכול לקבל גם כדור ירוק ומכאן שהטענה שהוא בהכרח קיבל כדור צהוב אינה נכונה.

תשובה (2): ידוע שמיאו קיבל קולר אדום, ולכן **אינו** יכול לקבל גם כדור אדום. הוא בהכרח יקבל את אחד משני הכדורים האחרים בצבע צהוב או ירוק. כלומר, הוא יכול לקבל גם כדור צהוב ומכאן שהטענה שהוא בהכרח קיבל כדור צהוב אינה נכונה.

תשובה (3): ידוע שמיאו קיבל קולר אדום, ולכן **אינו** יכול לקבל גם כדור אדום. הוא בהכרח יקבל את אחד משני הכדורים האחרים בצבע צהוב או ירוק. כלומר, הוא יכול לקבל את הכדור הצהוב, ומכאן שהטענה שפיצי או גיינגי בהכרח קיבלו את הכדור הצהוב אינה נכונה.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה.

תשובה (4): ידוע שמיאו קיבל קולר אדום, ולכן **אינו** יכול לקבל גם כדור אדום. מכאן שפיצי או גיינגיי חייבים לקבל את הכדור האדום. הטענה בהכרח נכונה.

תשובה (4).

15. שואלים אותנו איזה מהמצבים הבאים **לא ייתכן**. נבדוק את התשובות המוצעות ונפסול מצבים אפשריים.

תשובה (1): צבע הקולר של מיאו כצבע הכדור של פיצי, וצבע הקולר של פיצי כצבע הכדור של מיאו. לאחר חלוקה זו יישארו כדור אחד וקולר אחד, שניהם באותו הצבע, ואותם צריך לחלק לגיינגיי. לפי כללי החלוקה אסור לאותו חתול לקבל קולר וכדור באותו צבע, ולכן מצב זה **אינו אפשרי**. זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (2): צבע הקולר של מיאו כצבע הכדור של פיצי, וצבע הקולר של פיצי כצבע הכדור של גיינגיי. נניח למשל שהקולר של מ אדום. לפי מצב זה הכדור של פיצי יהיה גם הוא אדום. אם נניח למשל שהקולר של פיצי ירוק, אז גם הכדור של גיינגיי צריך להיות ירוק. נסדר את הנתונים בטבלה:

מיאו	פיצי	גיינגיי	
אדום	ירוק		צבע הקולר
	אדום	ירוק	צבע הכדור

נותר לנו לחלק כדור צהוב למיאו, וקולר צהוב לגיינגיי. נקבל שלאף אחד מהם אין קולר וכדור באותו הצבע. כלומר, המצב המתואר בשאלה **ייתכן**. התשובה נפסלת.

תשובה (3): למיאו יש קולר צהוב ולפיצי יש כדור אדום. נסדר את הנתונים בטבלה:

מיאו	פיצי	גיינגיי	
צהוב			צבע הקולר
	אדום		צבע הכדור

ניתן להשלים את הטבלה כך שלאף אחד מהחתולים אין קולר וכדור באותו הצבע, נניח כך:

מיאו	פיצי	גיינגיי	
צהוב	ירוק	צהוב	צבע הקולר
אדום	אדום	ירוק	צבע הכדור

כלומר, המצב המתואר בשאלה **ייתכן**. התשובה נפסלת.

תשובה (4): לגיינגיי יש קולר צהוב ולמיאו יש כדור ירוק. נסדר את הנתונים בטבלה:

מיאו	פיצי	גיינגיי	
		צהוב	צבע הקולר
ירוק			צבע הכדור

ניתן להשלים את הטבלה כך שלאף אחד מהחתולים אין קולר וכדור באותו הצבע, נניח כך:

מיאו	פיצי	גיינגיי	
אדום	ירוק	צהוב	צבע הקולר
ירוק	צהוב	אדום	צבע הכדור

כלומר, המצב המתואר בשאלה **ייתכן**. התשובה נפסלת.

תשובה (1).

16. נסדר את המידע בטבלה ונבדוק איזה מצב נובע ממנו בהכרח:

לְקִיק	גִּינְגִי	פִּיצִי	מִיאוּ	
	ירוק			צבע הקולר
אדום		צהוב		צבע הכדור

נותר לנו לחלק שני כדורים: ירוק וכחול, אחד מהם למיאו והאחר לגינגי. כיוון שלגינגי יש קולר ירוק, הוא אינו יכול לקבל את הכדור הירוק, ומכאן שיקבל את הכדור הכחול. הכדור הנותר שצבעו ירוק, בהכרח יחולק למיאו.

תשובה (3).

17. לפנינו שאלת מחקרים. תחילה נסכם את הנתונים.

חוקרים רצו לבדוק את השפעת החשיפה לקור על מערכת החיסון של עכברים ועל דפוסי הרבייה שלהם. מהמחקר עלה כי תפקוד מערכת החיסון של העכברים הידרדר מאוד בעקבות חשיפה לקור, ובעונת הרבייה הבאה הם גם העמידו פחות צאצאים מהעכברים שלא נחשפו לקור. המסקנה של החוקרים הייתה שתפקוד לקוי של מערכת החיסון פוגע במערכת הרבייה של העכברים.

כעת ניגש לתשובות המוצעות, ונחפש זוג טענות שאף אחת מהן אינה פוגעת כשלעצמה בתקפות מסקנתם של החוקרים, אולם צירופן יחד עושה זאת:

תשובה (1): לפי טענה ב' אצל עכברים חשיפה לקור גורמת לעלייה בלחץ הדם, וזו פוגעת במערכת הרבייה, ואילו לפי החוקרים הפגיעה במערכת החיסון של העכברים היא שפוגעת במערכת הרוויה שלהם. כלומר, טענה ב' לבדה מספקת הסבר חלופי למסקנת החוקרים, ובכך פוגעת בה. אנחנו מחפשים תשובה שבה אף אחת מהטענות בנפרד אינה פוגעת במסקנת החוקרים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): לפי טענה א' גם עכברים שתפקוד מערכת החיסון שלהם לא נפגע בעקבות החשיפה לקור העמידו מספר קטן יותר של צאצאים לאחר החשיפה. אם כל העכברים שנחשפו לקור העמידו מספר קטן יחסית של צאצאים, בין אם מערכת החיסון שלהם נפגעה או לא, אזי ככל הנראה מספר הצאצאים הנמוך אינו נגרם מפגיעה מתפקוד מערכת החיסון שלהם, אלא מגורם אחר. כלומר, טענה א' לבדה מספיקה כדי להחליש את מסקנת החוקרים. אנחנו מחפשים תשובה שבה אף אחת מהטענות בנפרד אינה פוגעת במסקנת החוקרים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): לפי טענה א' נמצא כי חשיפה לקור פוגעת בתפקוד מערכת החיסון של עכברים, ולפי טענה ב' נמצא גם שירידה בתפקוד מערכת החיסון גורמת לירידה בתפקוד מערכת הרבייה. משילוב הטענות נובע כי החשיפה לקור הביאה לתפקוד לקוי של מערכת החיסון של העכברים, והתפקוד הלקוי של מערכת החיסון פגע במערכת הרוויה שלהם. שילוב הטענות תומך במסקנת החוקרים, ולכן התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה.

תשובה (4): לפי טענה ב' הקור גורם לעלייה ברמת הורמון האלפא אצל העכברים, ולפי טענה א' העלייה ברמת הורמון האלפא פוגעת במערכת הרוויה שלהם. משילוב הטענות נובע כי העלייה בהורמון האלפא שנגרמת בעקבות הקור מביאה לפגיעה במערכת הרוויה של העכברים, ואילו לפי החוקרים הפגיעה במערכת החיסון של העכברים היא שמביאה לפגיעה במערכת הרוויה שלהם. מכאן ששילוב הטענות מספק הסבר חלופי למסקנת החוקרים, ובכך פוגע בתקפותה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

קטע קריאה (שאלות 18-23)

18. נשאלנו איזו מהטענות עולה מן הפסקה הראשונה. נסכם אותה בקצרה וניגש לבדוק את הטענות שבתשובות. לפי הפסקה אפשר לחשוב שתינוקות חסרים כל יכולת מוסרית, והם זקוקים להנחיית הוריהם כדי להתגבר על דחפים אנוכיים, לפעול למען הזולת, ולהתקומם נגד חוסר הגינות. מכאן שהסברה היא שאת כללי המוסר לומדים תינוקות מהוריהם. זו בדיוק הטענה שעולה בתשובה (3), ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

19. נשאלנו איזו מן הטענות שבתשובות אינה עולה מהפסקה השנייה. נבדוק את הטענות שבתשובות, ונפסול טענות שעולות מן הפסקה.

תשובה (1): לפי הפסקה "כבר מגיל צעיר מאוד תינוקות בוכים למשמע בכיו של תינוק אחר, והם אף עושים זו בעוצמה רבה יותר מכאשר מושמעת להם הקלטה של בכיים הם". מכאן שבמחקרים אחדים הושמעו לתינוקות הקלטות של בכיים הם. הטענה עולה מן הפסקה, ולכן נפסלת.

תשובה (2): לפי הפסקה "כבר מגיל צעיר מאוד תינוקות בוכים למשמע בכיו של תינוק אחר, והם אף עושים זו בעוצמה רבה יותר מכאשר מושמעת להם הקלטה של בכיים הם". בכי בעוצמות שונות מעיד על כך שהם מבחינים בין קול הבכי שלהם לבין קול הבכי של תינוקות אחרים. הטענה עולה מן הפסקה, ולכן נפסלת.

תשובה (3): תינוקות בוכים ביתר שאת אם נדמה להם שתינוק אחר בוכה בגללם. הטענה אינה עולה מן הפסקה, ולכן זו התשובה הנכונה.

מצאנו את התשובה הנכונה, אך לצורך שלמות ההסבר נעבור גם על התשובה הנותרת ונפסול אותה:

תשובה (4): לפי הפסקה "כבר מגיל צעיר מאוד תינוקות בוכים למשמע בכיו של תינוק אחר...". כלומר, תגובת הבכי של תינוק למשמע בכיו של תינוק אחר מופיעה בשלב מוקדם בחייו. הטענה עולה מן הפסקה, ולכן נפסלת.

תשובה (3).

20. נשאלנו מדוע היה חשוב שלמחצית מהתינוקות תוצג ההצגה בהיפוך התפקידים של הדמויות. ננסה לענות על השאלה בטרם ניגש לתשובות.

המחקר המתואר נועד לבדוק את תגובתם של תינוקות להתנהגות עוזרת לעומת התנהגות מפריעה. מחצית מהתינוקות ראו את משולש צהוב עוזר לעיגול וריבוע כחול מפריע לו, ומחצית מהתינוקות ראו את ריבוע כחול עוזר לעיגול ומשולש צהוב מפריע לו. לאחר מכן ניתנה לתינוקות אפשרות לבחור בין המשולש לריבוע, ורובם המכריע בחר בדמות העוזרת ללא תלות בצורתו או צבעו. כלומר, היפוך התפקידים נועד כדי לנטרל את השפעת הצורות השונות והצבעים שלהם על בחירת התינוקות, ולוודא שההעדפה נוגעת רק להתנהגות שלהן.

תשובה (2).

21. החל משורה 13 נכתב כי לאחר שהחוקרים גילו כי רוב מוחלט של התינוקות שהשתתפו במחקר הושיטו יד לדמות העוזרת ולא לדמות המפריעה, הם ניסו לבדוק מה הסיבה לכך – האם מדובר במשיכה לדמות העוזרת, או בסלידה מהדמות המפריעה. בנוסף, נכתב כי כדי לענות על השאלה הם הוסיפו דמות ניטרלית להצגה, שאינה עוזרת ואינה מפריעה. מבקשים שנשלים את המשפט הנתון לפי מידע זה, ולכן נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): החוקרים הניחו כי אם מקור ההעדפה של התינוקות בניסוי הוא סלידה מהדמות המפריעה, הם יעדיפו את הדמות הניטרלית על פני הדמות העוזרת. אם הבחירה נעשתה בגלל סלידה מהדמות המפריעה, הרי ששאר הדמויות אינן רלוונטיות ולא אמורה להיות העדפה לאחת מהן על פני האחרת. התשובה נפסלת.

תשובה (2): החוקרים הניחו כי אם מקור ההעדפה של התינוקות בניסוי הוא סלידה מהדמות המפריעה, הם לא יבחינו בין הדמות הניטרלית לדמות העוזרת. אם הבחירה נעשתה בגלל סלידה מהדמות המפריעה, הרי ששאר הדמויות אינן רלוונטיות ולא תהיה העדפה לאחת מהן על פני האחרת. זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): החוקרים הניחו כי אם מקור ההעדפה של התינוקות בניסוי הוא **משיכה לדמות העוזרת**, הם לא יבחינו בין **לדמות העוזרת לדמות הניטרלית**. אם הבחירה נעשתה בגלל משיכה לדמות העוזרת, הרי שהם אמורים לבחור בה על פני כל דמות אחרת. התשובה נפסלת.

תשובה (4): החוקרים הניחו כי אם מקור ההעדפה של התינוקות בניסוי הוא **משיכה לדמות העוזרת**, הם יעדיפו את **לדמות הניטרלית על פני הדמות המפריעה**. אם הבחירה נעשתה בגלל משיכה לדמות העוזרת, הרי ששאר הדמויות אינן רלוונטיות ולא אמורה להיות העדפה לאחת מהן על פני האחרת. התשובה נפסלת.

תשובה (2).

22. נשאלנו על מה מעידה הושטת היד של התינוקות שהשתתפו בניסויים המתוארים בפסקה השלישית והרביעית. ננסה לענות על השאלה בטרם ניגש לתשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה הרביעית נכתב בהמשך לתוצאות המחקר כי "בלום מצביע על כך שתינוקות אינם מודעים למושגים "טוב" ו"רע", ובחירותיהם רגשיות בלבד. נוסף על כך, תינוקות מגלים העדפה לבני קבוצתם, שרובנו נחשב כהעדפה לא צודקת".

כלומר, הבחירות של התינוקות נעשות על בסיס רגשי בלבד, ומכאן **ההושטת יד לדמות מסוימת מעידה על כך שהתינוק מעדיף אותה על פני דמות אחרת.**

תשובה (3).

23. נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות מסכמת באופן הטוב ביותר את הפסקה האחרונה. נסכם אותה בעצמנו בטרם ניגש אל התשובות.

בתחילת הפסקה נכתב שתינוקות אינם מודעים למושגים "טוב" ו"רע", ובחירותיהם רגשיות בלבד. כלומר, **ההתנהגות המוסרית של התינוקות רגשי בעיקרו**. בהמשך נכתב שהעדפותיהם אינן משקפות את שיקולי המוסר הבוגר הרווח, כלומר **יש להם נטיות המנוגדות למוסר הבוגר**, ושכדי להיות מוסריים באמת עליהם ללמוד מהסובבים אותו את הכללים המעצבים את התפיסה המוסרית הבוגרת, כלומר **הם זקוקים להנחיית מבוגרים כדי לרכוש אותו**.

אם כן, לפי פסקה זו מקורה של ההתנהגות המוסרית של התינוקות רגשי בעיקרו, ויתר על כן, יש להם נטיות המנוגדות למוסר הבוגר, והם זקוקים להנחיית מבוגרים כדי לרכוש אותו.

תשובה (1).